

Enheten för kvalitetsdriven verksamhetsutveckling

Västra Götalandsregionen

2019-03-28

Hur använde Västra Götalandsregionen statsbidragen för förbättrad förlossningsvård och kvinnors hälsa under 2018?

År 2018 satsade regeringen 1,8 miljarder extra på vården kring förlossning, graviditet och kvinnors hälsa i primärvården – den så kallade "förlossningsmiljarden". Så här använde Västra Götalandsregionen sin del av satsningen – totalt 277 miljoner – under 2018.

Västra Götalandsregionen har medicinska resultat i världsklass när det gäller förlossnings- och kvinnosjukvård. Men det finns utvecklingspotential. Mellan år 2018 och 2022 satsar regeringen på att förbättra förlossningsvård och kvinnors hälsa. Målet är att stärka kompetensen bland medarbetarna, attrahera och behålla personal, förbättra vården för kvinnor i socioekonomiskt utsatta områden, skapa en tydligare vårdkedja och att minska förlossningsskador. I Västra Götalandsregionen ska *alla* blivande föräldrar kunna känna sig trygga hela vägen – före, under och efter graviditeten.

Västra Götalandsregionens koncernkontor handlägger pengarna enligt politiska beslut och fördelar dem till sjukhusen och primärvården. Förvaltningarna rapporterar sedan tillbaka hur de har använts. Så här användes de 277 miljonerna under 2018.

90 procent av pengarna användes till bemanning och kompetenshöjande insatser

Bland annat tillsatte de fyra förlossningssjukhusen tillsammans totalt 139,5 heltidstjänster:

Barnmorskor: 30 inom förlossningsvård, 2 inom neonatologi

Specialistsjuksköterskor: 11 inom neonatalvård

Sjuksköterskor: 26 inom neonatologi

Undersköterskor: 23 inom förlossningsvård, 24 inom neonatalvård

Läkare: 2 i förlossningsvård, 5 i neonatalvård

Administrativ personal: 14 inom förlossningsvård, 1 i neonatalvård

Annan personal (till exempel fysioterapeuter och kuratorer): 1,5

Exempel på regiongemensamma satsningar

- Ett utbildningspaket kring hur man undviker allvarliga bristningar i samband med förlossning. Två av regionens fyra förlossningskliniker har under 2018 redan utbildat all sin personal i frågan. Övriga två ska göra samma resa under 2019. Utbildningen ger verktyg åt ny personal och uppfräschning av gammal kunskap för de som är äldre i jobbet. En regional arbetsgrupp har bildats med barnmorskor och läkare för att lära av varandra och minska variationen i hur man arbetar. VGR har bland landets lägsta förekomst av bristningar och med denna satsning finns förhoppningar om en ännu lägre andel.
- Sjukhusen har fått medel för verksamhetsutveckling inom neonatalvården.
- Regionen har påbörjat ett arbete med att arbeta fram och införa en karriärutvecklingsmodell för barnmorskor, som ska stimulera karriär och löneutveckling. Modellen ska vara klar senast 2020.
- Regionen har genomfört en förstudie med flera aktörer om hur man kan starta upp en mottagning för personer som blivit utsatta för sexuella övergrepp.
- Lansering av podden *Sex på arbetstid*, en podcast om sexuell hälsa. Målgruppen är vårdpersonal, men bland lyssnarna finns också en nyfiken allmänhet.
- Telefonlinje för thailändska kvinnor och transpersoner som lever i Västra Götalandsregionen. Barnmorska, psykoterapeut och tre SRHR-tolkare har anställts för att kunna erbjuda rådgivning och vägledning. Bakgrunden är bland annat att thailändska kvinnor och transpersoner i Sverige är extra utsatta och inte söker vård eller hjälp i särskilt hög utsträckning.
- Föreläsningsserie på Världskulturmuseet i Göteborg om sex och samlevnad för kvinnor över 50 år.
- Utbildningsinsats om endometrios, öppen för personal ur flera delar i vårdkedjan, för att korta tiden till diagnos och behandling för de utsatta kvinnorna.

Sahlgrenska Universitetssjukhuset

- Sahlgrenska Universitetssjukhuset har använt 31 procent av medlen till kompetenshöjande insatser och 69 procent till bemanning. Totalt under 2018 handlar det om 11 barnmorskor och 10 undersköterskor, nyanställning av kanslisterna med mera.
- Ett stort arbete med workshifting, uppgiftsväxling. Man har köpt in städtjänster för att undersköterskorna ska kunna jobba mer patientnära, vilket underlättar för barnmorskorna.

Städning ingår inte längre i undersköterskornas uppdrag. Att köpa in städtjänster har höjt nivån på städningen, frigjort tid för undersköterskorna och minskat de vårdrelaterade infektionerna. 68 procent av barnmorskorna och 90 procent av undersköterskorna säger att workshifting har varit positivt för arbetsmiljön. Även patientnöjdheten har blivit bättre på de avdelningar där man kommit långt med workshifting.

- Man har också anställt kanslisters som lyfter bort administrativa uppgifter från vårdpersonal och förbättrat kvaliteten på registreringarna.
- Satsning på att utbilda undersköterskor, en särskild certifiering, för att de ska kunna ingå i ett teamarbete med barnmorskor och läkare i patientnära vård.
- Medlen har också varit med och bekostat bemanningen för en ny akutmottagning för gravida och nyförlösta. Denna grupp har tack vare det fått ett strukturerat omhändertagande.
- Stort arbete kring en gemensam värdegrund för hela förlossningsvården.
- Satsning på förlängd barnmorskeintroduktion för nya barnmorskor: de första 10 veckorna blir nya barnmorskor handledda av en erfaren kollega och går utöver ordinarie bemanning.
- Stärkt eftervård. Bland annat har man introducerat amningskörkort, ett sätt att säkerställa hög kompetens bland medarbetarna när det gäller amning.
- KBT-utbildning för de som arbetar på Auroramottagningen, mottagningen för kvinnor med förlossningsrädsla.

Skaraborgs sjukhus

- 14 nya tjänster inom förlossnings- och kvinnosjukvård, för att förbättra arbetsmiljön och patientsäkerheten. Detta har gett mer tid för patienterna i förlossnings- och eftervården, bättre omhändertagande av kvinnor med utländsk bakgrund och bättre omhändertagande för kvinnor som söker vård i tidig graviditet
- Omfattande utbildningsinsatser, både föräldrautbildningar och intern kompetenshöjning inom såväl ultraljud som CTG och bristningar.
- Skapat utvecklingstjänster vid förlossningen, och skapat förutsättningar för att ständigt kunna arbeta med patientprocessen och förbättringsarbete.

NU-sjukvården, Norra Älvsborgs Länssjukhus

- Utökat bemanningen från 4 till 5 förlösande barnmorskor per arbetspass för att förbättra arbetsmiljö och höjd patientsäkerhet.
- Man har också anställt en ST-läkare, en läkare på BB och medicinsk sekreterare dygnet runt alla dagar i veckan.
- Undersköterskebemanningen är utökad för att barnmorskan och undersköterskan ska kunna jobba i par och erbjuda den födande ökad närvaro under förlossningen.
- Satsning på kulturtolkar för att förbättra upplevelsen och vården för kvinnor med annat modersmål än svenska.
- Andra anställningar som utvecklingsbarnmorska på heltid, sektionsledare till förlossningen, plus fysioterapeut på deltid för att jobba med bäckenbottenskador. Det finns också tre sjuksköterskor som läser barnmorskeutbildningen på arbetstid. Ökat fokus på kvalitet och patientsäkerhet med hjälp av patientvägledare.
- CEPS-team som arbetar med praktisk träning i förlossningsmiljö.
- Bäckenbottenteam startar för att förbättra vården före, under och efter förlossningen relaterat till förlossningsskador. Bristningsmottagning planeras starta våren 2019.
- Endometriosteam under uppbyggnad.
- Samarbetsprojekt med neoantalvården som handlar om att minska det nyfödda barnets separation från modern.
- Finansierad utbildning av sjuksköterskor till barnmorskor.
- Utbildningsinsatser på alla nivåer i alla personalgrupper för ökad kompetens och förbättrat teamarbete.

Södra Älvsborgs sjukhus

- Ökat grundbemanningen bland alla personalgrupper för att förbättra arbetsmiljön och höja patientsäkerheten.
- Köpt in städtjänster för att frigöra undersköterskornas tid till patienterna.
- 2017 anställdes utvecklingsbarnmorskor på förlossningen och den gynekologiska mottagningen som ska säkerställa att det pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete med patientfokus.

Utvecklingsbarnmorskorna deltar i flera utvecklingsprojekt, som en BB-app, interaktivt stöd på amningsmottagningen, HR-projekt som avser barnmorskebristen i regionen, med mera.

- Man har anställt en undersköterska med tolkuppdrag.
- Sjukhuset har börjat bygga upp en gynakutmottagning på dagvårdsmottagningen. Där har många patienter kunnat bedömas av barnmorska, kanske fått en tid dag efter, hänvisad till annan vårdinstans, kanske blivit hjälpa direkt eller får träffa läkare direkt beroende på problemets art. Detta innebär ett bättre omhändertagande av patienten, kortare väntetider, avlastning för jourläkare. En del av personalkostnaderna bekostas av statliga medel.
- Anställningar av sjuksköterskor för att utbilda dem till barnmorskor.
- Anställt fysioterapeut som framför allt arbetar med bäckenbottensskador.
- Delfinansiering av en extra barnläkarrond på BB, vilket innebär att barnläkarna kan undersöka de nyfödda vid mer än ett tillfälle på dagen. Det gör logistiken bättre och tryggheten högre. Föräldrar behöver inte vänta på barnläkare så länge, utan kan i högre grad åka hem när de själva önskar.
- Utbildning av en barnmorska till uroterapeut, för att öka kompetensen inom bland annat urinläckage, smärta i underlivet och framfall.

Primärvård (mödrahälsovård, barnhälsovård och vårdcentraler i regionen)

- Anställt sexolog och barnmorskor till Sexualmedicinska mottagningen, dit kvinnor kan söka för exempel vid samlagssmärta. Tack vare insatsen har kön kortats och mottagningen håller vårdgarantin.
- Utbildningsinsats inom vulvasmärta för alla ungdomsmottagningar i Göteborg.
- I projektet Eftervård Online arbetar 12 barnmorskor med att följa upp nyförlösta kvinnor genom videosamtal två-tre veckor efter förlossningen, som komplettering till det fysiska besök alla kvinnors erbjuds sex-åtta veckor efter förlossningen.
- En barnmorskebemannad buss – SRHR-bussen – som kör runt till strategiskt valda platser i Västra Götalandsregionen. Barnmorskorna i bussen hjälper medborgarna med allt från preventivmedelsrådgivning, samtal om sexualitet, rättigheter och hälsa, provtagning för könssjukdomar, cellprov med mera. I enkäter SRHR-bussen låtit utföra har flera patienter berättat att de troligtvis inte skulle sökt vård om inte SRHR-bussen hade kommit till dem.

- Strukturerat arbete mot ohälsosamma levnadsvanor bland överviktiga gravida kvinnor i primärvården. Bland annat erbjuds dessa kvinnor extra besök under graviditeten. Detta bidrar till friskare kvinnor och barn. Närhälsan har också jobbat med att hjälpa överviktiga kvinnor att gå ner i vikt efter graviditeten.
- Vårdcentralskedjan Nötjärnan, som har flera vårdcentraler i socioekonomiskt utsatta områden, har satsat på kompetenshöjning inom bland annat gynekologi och psykisk ohälsa för att kunna ta hand om kvinnor på ett bättre sätt.
- Vårdcentralen Kusten har startat en livsstilsutbildning för särskilt utsatta unga mammor, för att hjälpa dem må bättre psykiskt och fysiskt. Utbildningen har körts i flera omgångar och mammorna är generellt väldigt nöjda.
- Närhälsan har provat att erbjuda kvinnor gruppbehandling mot förlossningsdepression.
- Johannesvårdens vårdcentral har ordnat psykologledda gruppbehandlingar mot ångest och oro, med fokus på självbild, för unga kvinnor.
- Närhälsan har vidareutbildat personal inom klimakteriet och anordnar nu både individuella samtal och grupp-sessioner med fokus på ämnet.
- Närhälsan har utvecklat en antistress-skola med bland annat digitala ljudfiler som kan användas för avkoppling och återhämtning. Ett redskap för att förebygga och behandla långvarig stress.
- Närhälsans psykologienhet inom mödra- och barnhälsovården i Östra Göteborg har satsat stort på att nå ut bland föräldrar de tidigare inte nått. Genom att använda de sociala mötesplatser som redan finns i områdena – som öppen förskola och Göteborgs moské – har psykologerna lyckats fånga upp föräldrar och ge dem möjlighet till föräldrautbildning och gruppträffar. Aktiviteterna har varit mycket uppskattade.
- Västerlärkarnas vårdcentral har tagit fram ett strukturerat arbetssätt för att ta bättre hand om kvinnor 80 + med osteoporos, benskörhet. Vårdcentralen har också börjat bygga upp en mottagning för inkontinens, samt anställt en extra psykolog för att ge bättre vård till kvinnor med stressrelaterad ohälsa.
- Capio Rehab i Kvillebäcken, som möter kvinnor med psykisk ohälsa, bäckenbottenproblem, inkontinens och klimakteriebesvär erbjuder olika gruppträffar för patienter.
- Det har skett en satsning på att höja kompetensen inom vården när det gäller patienter med långvarig smärta, för att patientgruppen ska bli bättre bemött och få bättre vård.
- Psykologienheten för barn- och mödrahälsovård i Göteborg har provat en ny behandlingsmetod mot oro och stress under graviditet.

Har du frågor om projekten eller vill veta mer?

Kontakta Sylvia Määttä, strateg
Enheten för Kvalitetsdriven verksamhetsutveckling
Koncernstab Hälso- och sjukvård
Västra Götalandsregionen
telefon 0707-674176